

L'espai i el temps

28.01.79

Les nocions d'espai o de lloc i de temps, que hom diria tan independents l'una de l'altra, tenen en realitat freqüents punts de contacte o concurrència, fins a tal punt que hi ha moments en què arriben a coincidir i a confondre's en una mateixa noció. Els factors determinants d'aquesta concurrència o identificació són els caràcters o aspectes comuns que poden tenir l'espai i el temps. El principal és la linealitat, que es posa de manifest en el moviment a través de l'espai: la distància que hi ha entre dos punts determinats exigeix un temps per a recórrer-la, sempre el mateix, si la velocitat és també la mateixa. Ens ho mostren clarament els itineraris excursionistes, en els quals, si recorren per terreny accidentat, la distància entre dos punts és sempre indicada no en quilòmetres o una altra mesura lineal, sinó en hores de camí. També són aspectes comuns a l'espai i al temps la proximitat i la llunyania, l'anterioritat i la posterioritat, la continuïtat i la interrupció, i fins i tot els termes absoluts en què ambdues nocions poden ésser considerades, expressats en un cas pels adverbis a tot arreu i enlloc, i en l'altre per sempre i mai.

Aquesta coincidència entre espai i temps també té el seu reflex en el llenguatge. Així, els adverbis abans i després són alhora locatius i temporals. I, de fet, en una frase com Abans del Puig-doure trobarem el Farell no és possible dir amb quin valor hi és usat l'adverbi abans: espai i temps han esdevingut indistingibles. També indiquen alhora temps i lloc els adverbis *alhora* i *allí* prop (amb els adjectius i verbs de la mateixa família i alguns dels seus sinònims), *arreu*, *esporàdicament*, *seguidament* etc. I una expressió temporal com de tant en tant pot tenir valor locatiu en una frase com en aquella plana àrida i deserta, només algun pi trencava de tant en tant la monotonia del paisatge. Potser algú vacil·laria davant d'aquest ús, però no el creiem pas contestable: correspon a la visió d'algú en moviment a través d'un espai, noció que identifica amb la del temps que esmerça en el recorregut.

Ens hem referit, també, als termes absoluts. Frases com No el veig mai i No el veig enlloc o bé com Sempre me'l trobo o A tot arreu me'l trobo no tenen, certament, el mateix sentit. Però per la coincidència del seu valor absolut seria possible que convinguessim, indistintament, a l'expressió de situacions reals determinades.